Lakivaliokunta

# Poliisihallituksen lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle EU:n poliittisen mainonnan avoimuutta ja kohdentamista koskevaa asetusta täydentäväksi lainsäädännöksi

VIITE: HE 57/2025 vp Hallituksen esitys eduskunnalle EU:n poliittisen mainonnan avoimuutta ja kohdentamista koskevaa asetusta täydentäväksi lainsäädännöksi

## 1 Lausuntopyyntö

Eduskunnan lakivaliokunta on pyytänyt Poliisihallituksen asiantuntijaa kuultavaksi ja kirjallista asiantuntijalausuntoa hallituksen esityksestä eduskunnalle EU:n poliittisen mainonnan avoimuutta ja kohdentamista koskevaa asetusta täydentäväksi lainsäädännöksi.

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki poliittisen mainonnan avoimuutta ja kohdentamista koskevan Euroopan unionin asetuksen noudattamisen valvonnan järjestämisestä. Lisäksi muutettaisiin verkon välityspalvelujen valvonnasta annettua lakia, ehdokkaan vaalirahoituksesta annettua lakia, puoluelakia, valtiontalouden tarkastusvirastosta annettua lakia, viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia sekä sakon täytäntöönpanosta annettua lakia.

Esityksen pääasiallisena tavoitteena on toimeenpanna EU:n poliittisen mainonnan avoimuutta ja kohdentamista koskeva asetus. Asetuksen toimeenpano edellyttää täydentävien säännösten antamista asetuksen noudattamisen valvonnasta.

## 2 Poliisihallituksen asiantuntijan lausunto

### 2.1 Yleistä

EU:n poliittisen mainonnan avoimuutta ja kohdentamista koskevaa asetusta täydentävä kansallinen lainsäädäntö on kannatettava, koska se määrittää viranomais- ja valvontavastuut asetuksen tavoitteen ja tarkoituksen edellyttämällä tavalla.

### 2.2 Poliisin antama virka-apu

Ehdotetun poliittisen mainonnan avoimuutta ja kohdentamista koskevan Euroopan unionin asetuksen valvonnan järjestämisestä annetun lain 8 §:n mukaan (Valtiontalouden) tarkastusvirastolla on oikeus poliittista mainontaa koskevassa asetuksessa ja asianomaisessa laissa säädettyjen tehtäviensä suorittamiseksi saada pyynnöstä poliisilta virka-

apua. Pykälän mukaan toimivaltaisella viranomaisella olisi oikeus lakiehdotuksessa säädettyjen tehtäviensä suorittamiseksi saada pyynnöstä poliisilta virka-apua. Poliisilain (872/2011) 9 luvun 1 §:n 1 momentin mukaan poliisin on annettava pyynnöstä muulle viranomaiselle virka-apua, jos niin erikseen säädetään. Tarve poliisin antamaan virka-apuun voisi tulla poliittisen mainonnan asetuksen valvonnassa kyseeseen etenkin tarkastusten toimittamisen yhteydessä.

Käytännössä poliisin virka-apu voi tulla kysymykseen, jos Valtiontalouden tarkastusvirastoa estetään suorittamasta sille laissa tai EU-asetuksessa säädetty valvontatehtävä eli lakiehdotuksen viidennessä pykälässä määritelty tarkastus. Virka-apuna poliisi poistaisi esteen ja murtaisi vastarinnan, jotta tarkastus voidaan suorittaa. Virka-apusäännöksen sisältö määrittelee virka-avun sisällöllisen toimivallan. Jos virka-apusäännöksessä todetaan pelkästään, että Valtiontalouden tarkastusvirastolla on oikeus saada poliisilta virka-apua määrittelemättä tarkemmin virka-avun sisältöä, virka-apu rajautuu siihen, että poliisi antaa virka-apua valvonta- ja tarkastustehtävällä, jos viranomaista estetään suorittamasta tehtäväänsä, tai tällaista estämistä on perustellusti odotettavista. Tällöin virka-apu voi olla esimerkiksi esteiden poistamista (myös voimakeinoin), eläimen lopettamista, ovien aukaisemista ja vastarintaa tekevien ihmisten poistamisia. Koska virka-avun sisällöllinen toimivalta määräytyy poliisilain 9 luvun 1 §:n 1 momentin mukaan, virka-apua ei ole oikeutta saada muuta tarkoitusta varten.

Säännöksessä tai perusteluissa ei ole mainittu, onko oikeus saada virka-apua olemassa silloin, kun se on tarpeellista vai välttämätöntä. Usein laissa on säädetty suoraan, että virka-apua on oikeus saada, jos se on tarpeellista. Virka-avun on tarkoitus olla viimesijainen vaihtoehto, koska siihen sisältyy aina optio, että poliisi ryhtyy voimakeinojen käyttöön virka-aputoimenpiteinään. Tämän vuoksi olisi tarkoituksenmukaisempaa, että kohtaa tarkennettaisiin esimerkiksi välttämättömyys- kriteerillä.

## 2.3 Hybridivaikuttaminen

Hybridivaikuttamisen yhtenä muotona Euroopassa erityisesti 2000 -luvulla on ollut ulkoinen vaalivaikuttaminen. Hybridivaikuttamisen torjunnan näkökulmasta seuraamusmaksujen käyttöalan kohdistaminen myös rahoittajiin perusteluissa esitetyn toisen ratkaisuvaihtoehdon mukaisesti olisi tehokkaampi vaihtoehto, kuin valittu ensimmäinen vaihtoehto, jossa käyttöala kohdistetaan vain palveluntarjoajiin. Mikäli vaaleihin hybridivaikuttamismielessä tahdotaan vaalirahoituksen kautta epäasiallisesti tai laittomasti vaikuttaa, se todennäköisesti tehtäisiin nimenomaan tietoisesti taustoja pimittämällä tai väärää tietoa antamalla. Tämän vuoksi olisi tarkoituksenmukaisempaa, että seuraamusmaksun käyttöala kohdennettaisiin myös rahoittajiin.

Visa Weckström, Poliisilakimies

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä. Poliisi 12.06.2025 klo 11:46. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.

Jakelu

Eduskunta/Lakivaliokunta

Tiedoksi

Poliisihallitus/Esikunta

**Poliisihallitus**
Vuorimiehentie 3, PL 1000, 02151 Espoo
kirjaamo.poliisihallitus@poliisi.fi
Puhelin +358 295 480 181, Faksi +358 295 411 780, poliisi.fi